

BG

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

2020 г.

**Кратък преглед на одита на
съвместните предприятия на
ЕС за 2020 г.**

представящ Годишния доклад на
Европейската сметна палата
относно съвместните предприятия на ЕС за 2020 г.

ЕВРОПЕЙСКА СМЕТНА ПАЛАТА
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Тел. +352 4398-1
За запитвания: eca.europa.eu/bg/Pages/ContactForm.aspx
Уебсайт: eca.europa.eu
Туитър: @EUAuditors

Допълнителна информация за Европейския съюз можете да намерите в интернет (<http://europa.eu>).

Люксембург: Служба за публикации на Европейския съюз, 2021 г.

PDF	ISBN 978-92-847-6980-3	doi:10.2865/427404	QJ-09-21-448-BG-N
HTML	ISBN 978-92-847-6971-1	doi:10.2865/415618	QJ-09-21-448-BG-Q

Съдържание

	Точки
Съкращения	
Кратко изложение	I-VIII
Какво одитира Европейската сметна палата	01-20
Законово учредяване и структура на съвместните предприятия	01-03
Съвместни предприятия по програма „Хоризонт 2020“	04-05
Съвместно предприятие F4E извършва дейността си в рамките на Евратом с цел създаване на международен експериментален термоядрен реактор	06-09
Съвместните предприятия са разположени в Европейския съюз	10-11
Модел на управление на съвместните предприятия	12
Дейностите на СП за научни изследвания и иновации по 7РП и „Хоризонт 2020“ се финансират съвместно от всички членове	13-19
Процедура по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета	20
Одит на ЕСП	21-24
Мандат на ЕСП и използване на работата на други одитори	21-23
Одитен подход на ЕСП по отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ	24
Констатации на Европейската сметна палата	25-65
Одитни становища без резерви за всички съвместни предприятия...	25-28
...относно годишните отчети	25
...но обръщане на внимание на Съвместното предприятие F4E във връзка с вноската на ЕС за проекта ITER	26
... относно приходите, свързани с отчетите на съвместните предприятия	27

... относно плащанията, свързани с отчетите на съвместните предприятия	28
...но Европейската сметна палата констатира няколко области, в които е необходимо подобрение	29-47
Трайни слабости при годишното планиране на плащанията	30
Съвместните предприятия са изпълнили почти изцяло своите дейности по 7РП и TEN-T, но се сблъскват с предизвикателства при изпълнението на дейностите по програма „Хоризонт 2020“	31-32
Членовете от частния сектор допринасят значително повече за допълнителни дейности, които не са включени в работните планове на съвместните предприятия	33-34
По отношение на оперативните разходи съвместните предприятия срещат сериозни пречки при получаването на парични вноски от членовете от частния сектор	35
Вече са поети задължения за около 77 % от научноизследователските и иновационни дейности на съвместните предприятия по „Хоризонт 2020“	36
Вътрешният контрол по отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ като цяло е ефективен	37-39
Извършеният от Европейската сметна палата одит на плащанията на безвъзмездна финансова помощ от 2020 г. при бенефициентите разкри трайни системни грешки по отношение на декларираните разходи за персонал	40-41
Слабости в ИТ приложението на Съвместно предприятие F4E за управление на договори	42
Недостатъчен законоустановен персонал в съвместните предприятия	43-44
Използване на открита процедура за възлагане на обществени поръчки в ситуация на предимство поради по-голяма информираност	45
Съвместните предприятия не използват в пълна степен инструмента на Комисията за електронно възлагане на обществени поръчки, а F4E е разработило свой собствен портал	46-47
През 2020 г. съвместните предприятия са използвали полезни взаимодействия за преодоляване на кризата, предизвикана от COVID-19	48-64
Съвместните предприятия са си сътрудничили тясно, за да осигурят непрекъснатост на дейността в условията на пандемията от COVID-19	49-52
СП са координирали своите действия за смекчаване на последиците и са осигурили управлението на дейностите си	53-54
СП са изпълнили задължението си за полагане на грижи за персонала	55-56

...и това е допринесли за стабилна кадрова ситуация по време на кризата	57
Въпреки пандемията от COVID-19, СП са осигурили отпускането на безвъзмездна финансова помощ...	58-60
...и плащанията към техните бенефициенти	61-62
Дейностите на Съвместно предприятие F4E за проекта ITER са били забавени	63-64
Проследяване на действията във връзка с одитните констатации от предходни години	65
Други одити и прегледи, свързани със съвместните предприятия	66

Съкращения

В списъка на акронимите са включени съвместните предприятия на ЕС и други органи на ЕС, разгледани в настоящия доклад.

Акроним	Пълно наименование
БП	Съвместно предприятие „Биотехнологични производства“
ГД „Научни изследвания и иновации“	Генерална дирекция „Научни изследвания и иновации“ на Европейската комисия
ГКВ	Съвместно предприятие „Горивни клетки и водород“
ДФЕС	Договор за функционирането на Европейския съюз
ЕВРАТОМ	Европейска общност за атомна енергия
ЕОА	В рамките на програма „Хоризонт“ това е единният основен акт, с който се създават съвместните предприятия.
ЕС	Европейски съюз
ИА	Изпълнителна агенция
ИИЛ	Съвместно предприятие „Инициатива за иновативни лекарства“
ИКТ	Информационни и комуникационни технологии
ИНТОСАЙ	Международна организация на върховните одитни институции
КНЕ	Командировани национални експерти
МОС	Международни одитни стандарти на МФС
МСВОИ	Международни стандарти на върховните одитни институции от ИНТОСАЙ
МСЕ	Механизъм за свързване на Европа
МФР	Многогодишна финансова рамка
МФС	Международна федерация на счетоводителите

Акроним	Пълно наименование
НВДД	Непарични вноски за допълнителни дейности
НВОД	Непарични вноски за оперативни дейности
НФО	Национален финансиращ орган
ОЛАФ	Европейска служба за борба с измамите
ОРБК (РАО)	Отговорен разпоредител с бюджетни кредити
ОСО	Обща служба за одит на ГД „Научни изследвания и иновации“ на Комисията
ПВБ	План за възстановяване след бедствия
ПНД	План за непрекъснатост на дейността
РВК	Рамка за вътрешен контрол на Комисията от 2017 г.
РТГ	Равнище на технологична готовност
СП	Съвместно предприятие
СП Shift2Rail (S2R)	Съвместно предприятие Shift2Rail (европейска инициатива в областта на железопътния транспорт)
СФО	Сертификат за финансовите отчети
УС	Управителен съвет
„Хоризонт 2020“	Рамкова програма „Хоризонт 2020“ на ЕС за научни изследвания и иновации (за периода 2014—2020 г.)
„Чисто небе“	Съвместно предприятие „Чисто небе“
7РП	Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (2007—2013 г.)
АВАС	Централна система на Комисията за финансова информация за счетоводна отчетност на базата на текущо начисляване
ARES	Централна система на Комисията за управление на документацията

Акроним	Пълно наименование
ARTEMIS	Съвместно предприятие ARTEMIS за изпълнение на съвместната технологична инициатива за вградени компютърни системи
COMPASS	Централна система на Комисията eGrants за електронно управление на безвъзмездната финансова помощ
COSO	Комитет на спонсориращите организации на Комисията Treadway
EASA	Агенция за авиационна безопасност на Европейския съюз
ECSEL	Съвместно предприятие „Електронни компоненти и системи за водещи позиции на Европа“
EIT	Европейски институт за иновации и технологии
ENIAC	Европейски консултативен съвет по наноелектроника
EUAN	Мрежа на агенциите на Европейския съюз
EuroHPC	Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии
EVM	Управление на постигнатата стойност
F4E	Съвместно предприятие „Термоядрен синтез за енергия“
ITER	Международен термоядрен експериментален реактор
ITER-IO	Международна организация по термоядрена енергия ITER
MUS	Извадка по парична единица
PMO	Служба за управление и плащане по индивидуални права
SESAR	Съвместно предприятие за изследване на управлението на въздушното движение в единното европейско небе
TEM-T	Програма за трансевропейска транспортна мрежа

Кратко изложение

I В рамките на своите правомощия Европейската сметна палата извършва проверка на годишните отчети и свързаните с тях операции на девет съвместни предприятия на ЕС (наричани заедно „съвместни предприятия“ или „СП“): осемте съвместни предприятия, които понастоящем осъществяват дейност в рамките на „Хоризонт 2020“ — програмата за научни изследвания и иновации в рамките на настоящата многогодишна финансова рамка (МФР за периода 2014—2020 г.), и СП „Термоядрен синтез за енергия“ (F4E).

II Европейската сметна палата (ЕСП) изразява одитно становище без резерви относно надеждността на отчетите на деветте съвместни предприятия (СП) за финансовата година, приключила на 31 декември 2020 г. Съвместното предприятие „Термоядрен синтез за енергия“ (F4E) значително е подобрило качеството на информацията в годишните отчети за 2020 г., като е представило разчет (по стойности за 2020 г.) на общите разходи за изпълнение на своите задължения по проекта ITER за международен експериментален термоядрен реактор. Тези разходи са оценени на 17,97 млрд. евро. В параграфа за обръщане на внимание ЕСП акцентира върху факта, че всяка промяна в ключовите допускания относно оценката може да доведе до значително увеличение на разходите и/или допълнителни забавяния при изпълнението на проекта ITER за международен експериментален термоядрен реактор.

III Европейската сметна палата също така изразява одитно становище без резерви относно законосъобразността и редовността на плащанията и приходите, свързани с годишните отчети за 2020 г., за деветте съвместни предприятия.

IV Като цяло извършеният от ЕСП одит на годишните отчети на съвместните предприятия, както и на свързаните с тези отчети операции, потвърждава положителните резултати, докладвани през предишни години. Въпреки това ЕСП отбелязва различни аспекти, които имат нужда от подобрене, в областите на бюджетното и финансовото управление, непаричните вноски, плащанията на безвъзмездна финансова помощ, процедурите за обществени поръчки, човешките ресурси и доброто финансово управление.

V В края на 2020 г. — седмата година от техния десетгодишен период на действие, съвместните предприятия вече са поели задължения за приблизително 77 % от средствата по своите програми за научни изследвания и иновации в рамките на „Хоризонт 2020“, но са изпълнили само около 62 % от целевите нива

за вноските на своите членове (включително за допълнителни дейности). Съвместните предприятия са постигнали различен напредък по отношение на целевите нива за вноските, определени от съответните им учредителни регламенти за дейностите по „Хоризонт 2020“. Тези различия могат отчасти да се обяснят с различните области на научни изследвания, в които съвместните предприятия осъществяват своята дейност, и по-специално с продължителността на проектите поради естеството на научните изследвания и размера на консорциумите, които ги изпълняват. Освен това съществува риск административните ресурси да не са достатъчни поради нарастващия брой проекти от множество програми по МФР, които се изпълняват едновременно.

VI Вътрешният контрол на съвместните предприятия като цяло е ефективен и по отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ, въз основа на резултатите от последващи одити, те са отчели процент остатъчни грешки под прага на същественост от 2 % за 2020 г. Собствените одити на Европейската сметна палата във връзка с плащанията на безвъзмездна финансова помощ показват, както и последващите одити на СП, че основният източник на грешки са разходите за персонал и че по-специално при МСП има предпоставки за повече грешки, отколкото при другите бенефициенти. По-нататъшното рационализиране на правилата на „Хоризонт 2020“ за деклариране на разходи за персонал и намаляването на правната несигурност чрез допълнително използване на опростени варианти на разходите е предпоставка при бъдещите рамкови програми за научни изследвания процентът грешки да се стабилизира под нивото на същественост.

VII През 2020 г. съвместните предприятия са предприели подходящи мерки за поддържане на непрекъснатост на дейността по време на пандемията от COVID-19 и смекчаване на евентуалните последици върху предоставянето на техните услуги. Благодарение на тясното си сътрудничество за обща готовност и координация на действията за смекчаване на последиците те са осигурили подходящи механизми за управление, както и поддържане на нормално ниво на дейности по време на пандемията.

VIII Всички съвместни предприятия са предприели корективни действия във връзка с констатациите на Европейската сметна палата от предишни години. От 19 неизпълнени одитни констатации в края на 2019 г., 16 (84 %) са били изпълнени, докато три (16 %) са били в процес на изпълнение или по тях още не са били предприети действия в края на 2020 г.

Какво одитира Европейската сметна палата

Законово учредяване и структура на съвместните предприятия

01 Съвместните предприятия са публично-частни партньорства между Европейската комисия и промишления сектор, а в някои случаи и научноизследователски или междуправителствени организации, създадени в съответствие с член 187 от Договора за функционирането на Европейския съюз (ДФЕС), а в случая на СП „Термоядрен синтез за енергия“ (F4E) — съгласно членове 45—51 от Договора за създаване на Европейската общност за атомна енергия (Договор за Евратом). Съвместните предприятия имат за цел подпомагане на пазарно ориентирани проекти в стратегически области на научните изследвания и иновациите.

02 В качеството си на самостоятелни правни субекти съвместните предприятия приемат своя собствена програма за научни изследвания и предоставят финансиране, главно чрез покани за представяне на предложения. Изключение от това правило е F4E, съвместното предприятие, което отговаря за осигуряване на приноса на ЕС към проекта за международен експериментален термоядрен реактор (ITER), и Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC), което предимно организира обществени поръчки за придобиване и поддръжка на европейски суперкомпютри.

03 На *фигура 1* са показани деветте съвместни предприятия с конкретната област на научни изследвания и иновации, в която осъществява дейност всяко от тях.

Фигура 1 — Европейски съвместни предприятия и тяхната област на действие

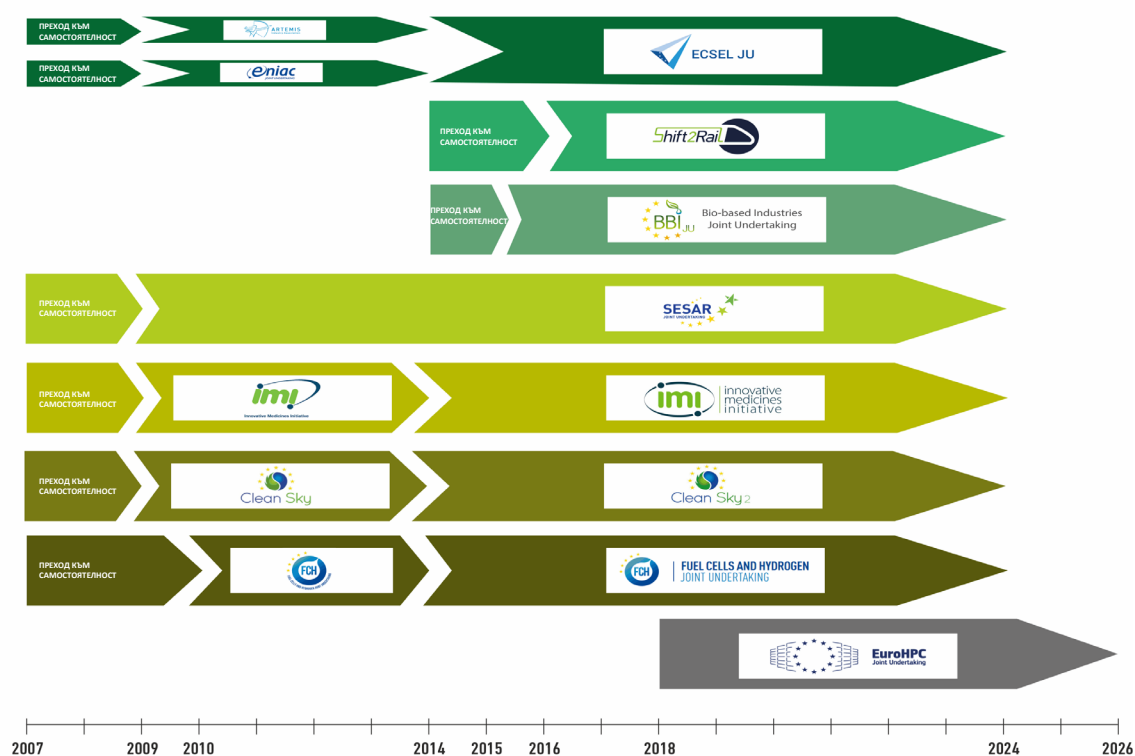
Източник: ЕСП.

Съвместни предприятия по програма „Хоризонт 2020“

04 На *фигура 2* е представен преглед на развитието на съвместните предприятия в контекста на Седмата рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (7РП) и програма „Хоризонт 2020“. Понастоящем осем съвместни предприятия изпълняват проекти по „Хоризонт 2020“ и се предвижда да функционират за период от десет години до 2024 г., с изключение на Съвместно предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC), за което е предвидено да остане оперативно до края на 2026 г.

05 Техните научноизследователски и иновационни дейности са в областта на транспорта („Чисто небе“, SESAR и S2R), екологичната енергия (ГКВ), здравето (ИИЛ), кръговата икономика (БП), цифровизацията (ECSEL) и суперкомпютрите (EuroHPC). Съвместно предприятие EuroHPC придобива правосубектност на 23 септември 2020 г. и е обект на одит за първи път през финансовата 2020 година.

Фигура 2 — Развитие на европейските съвместни предприятия

Източник: Изменена от ЕСП информация на Европейската комисия въз основа на регламентите на Съвета за създаване на съвместните предприятия.

Съвместно предприятие F4E извършва дейността си в рамките на Евратом с цел създаване на международен експериментален термоядрен реактор

06 Проектът ITER включва седем световни партньори: ЕС, представляван от Европейската общност за атомна енергия (Евратом)¹, Съединените щати, Русия, Япония, Китай, Южна Корея и Индия. ЕС² поема водещата роля с 45 % дял от разходите за изграждане. Участието в ITER на другите членове е в размер на около 9 % за всеки от тях.

07 Европейското съвместно предприятие за ITER и развитието на термоядрената енергия (F4E) е създадено през април 2007 г. за период от 35 години като вътрешна агенция, която отговаря за европейския принос към проекта ITER. Основните му задачи са да управлява приноса на Евратом за организацията ITER-Ю, която отговаря за изпълнението на проекта ITER. Съвместното предприятие координира дейности и провежда необходимите обществени поръчки с цел подготвяне на изграждането на демонстрационен термоядрен реактор и свързаните с него съоръжения.

08 Съвместно предприятие F4E се финансира основно от Евратом (около 80 %) и от държавата членка, която е домакин на ITER — Франция (около 20 %). Съгласно последния разчет на Комисията (от 2018 г.) относно общия бюджет на Евратом, необходим на F4E за финансиране на европейската част от изпълнението на проекта ITER, той възлиза на около 15 млрд. евро (по текущи стойности), в т.ч. разходите за ядрената експлоатация в периода 2028—2035 г. Приемашката държава членка (Франция) и държавите — членки на Евратом (включително асоциираните държави Швейцария и Обединеното кралство), трябва да предоставят допълнителни 3,3 млрд. евро (по текущи стойности). През февруари 2021 г. Съветът на ЕС одобри средства в размер на около 5,6 млрд. евро (по текущи стойности) като принос на Евратом към F4E по МФР за периода 2021—2027 г.³

¹ Членовете на Евратом са държавите — членки на ЕС, и асоциираните държави Швейцария и Обединеното кралство.

² Държавите — членки на ЕС, и асоциираните държави Швейцария и Обединеното кралство.

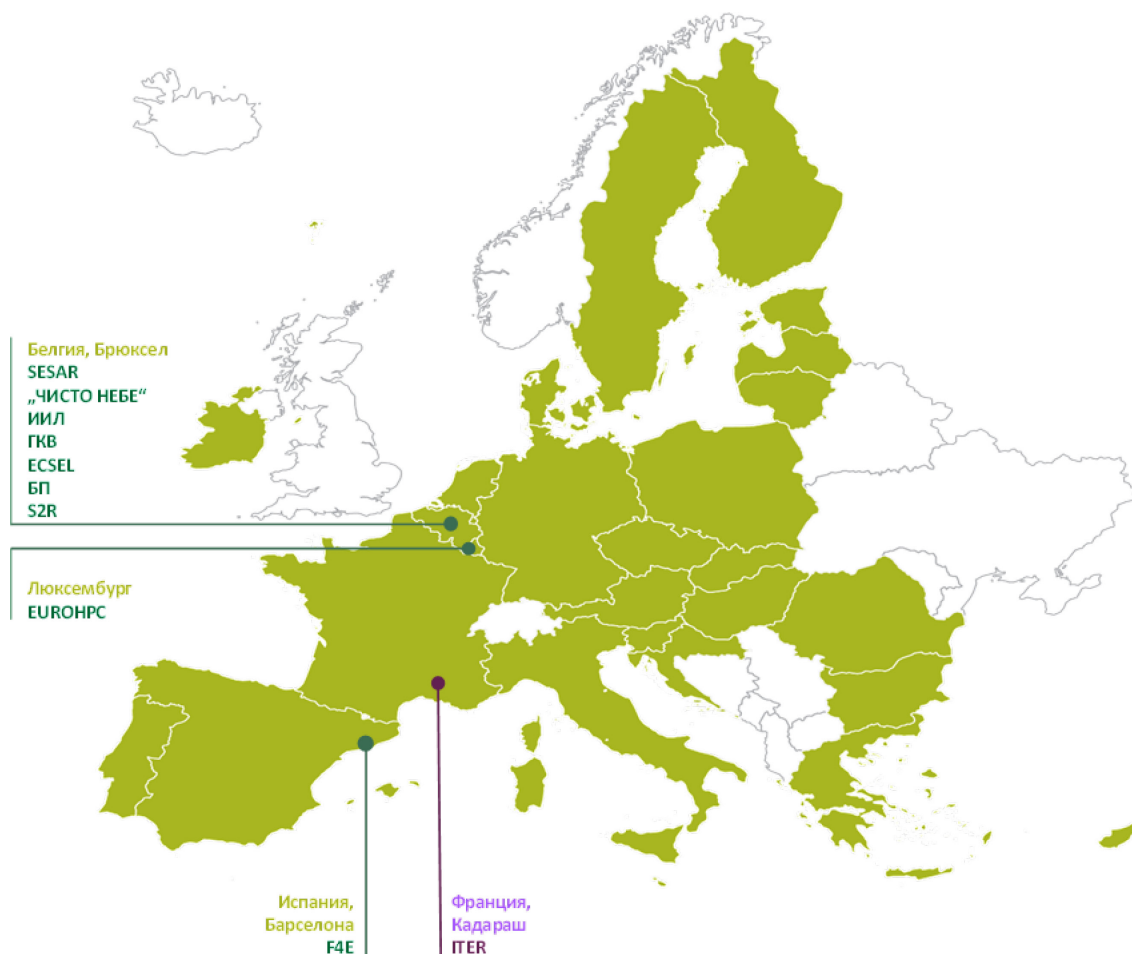
³ Решение 2021/281 (Евратом) на Съвета за изменение на Решение 2007/198 (Евратом) за създаване на Европейско съвместно предприятие за „ITER“ и развитието на термоядрената енергия и за предоставяне на предимства на същото.

09 На 31 януари 2020 г. Обединеното кралство се оттегли от ЕС и Евратом. Съгласно Споразумението за оттегляне на Обединеното кралство от ЕС преходният период за договаряне на ново споразумение за партньорство с Евратом приключи на 31 декември 2020 г. Обединеното кралство ще стане асоциирана държава — членка на Евратом, при равностойни условия като пълноправните държави членки, в очакване на ратифицирането на протокола за присъединяването на Обединеното кралство към програмите на ЕС, приложен към Споразумението за търговия и сътрудничество между Обединеното кралство и ЕС.

Съвместните предприятия са разположени в Европейския съюз

10 Седем съвместни предприятия се намират в Брюксел (SESAR, „Чисто небе“, ИИЛ, ГКВ, ECSEL, БП и S2R). Съвместно предприятие ЕуроНРС е разположено в Люксембург, а Съвместно предприятие F4E се намира в Барселона (Испания), като основните съоръжения за термоядрен синтез на ITER се изграждат в Кадараш, Франция (вж. [фигура 3](#)).

Фигура 3 — Съвместни предприятия в Европейския съюз през 2020 г.

Източник: ЕСП.

11 За изпълнението на своите научноизследователски и иновационни дейности съвместните предприятия обединяват участници от промишления сектор и научноизследователската общност в целия свят. Около 88,5 % от техните средства се използват за съфинансиране на дейности на участници от държави — членки на ЕС, и около 11,5 % за съфинансиране на дейности на участници от държави извън ЕС.

Модели на управление на съвместните предприятия

12 Повечето съвместни предприятия следват двустранен модел, при който Европейската комисия и частните партньори от промишления сектор (в някои случаи и научноизследователската общност) са представени в управителен съвет и допринасят за дейностите на съвместното предприятие („Чисто небе“, ИИЛ, ГКВ, БП и S2R). Останалите прилагат тристранен модел, при който участващите държави или междуправителствени организации, Европейската комисия и в

повечето случаи партньорите от частния сектор участват в управителния съвет и допринасят за дейностите на съвместното предприятие (ECSEL, SESAR и EuroHPC).

Дейностите на СП за научни изследвания и иновации по 7РП и „Хоризонт 2020“ се финансират съвместно от всички членове

13 ЕС и неговите партньори участват във финансирането на научноизследователските и иновационните дейности на съвместните предприятия, които изпълняват проекти по 7РП и програма „Хоризонт 2020“:

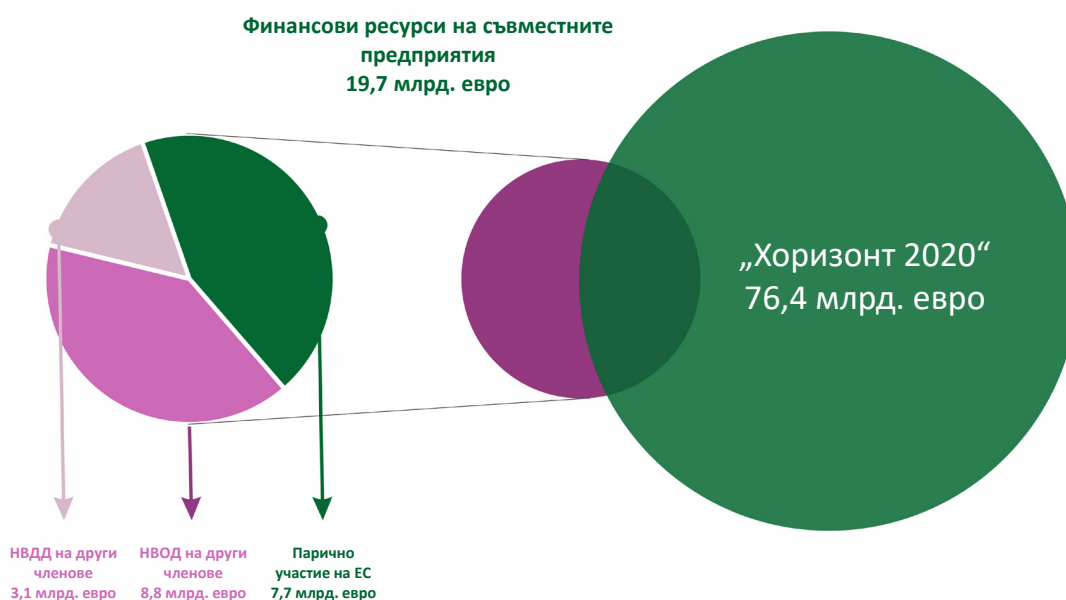
- ЕС (представяван от Европейската комисия) предоставя парични средства главно по 7РП и програма „Хоризонт 2020“ за съфинансиране на проекти на съвместните предприятия в областта на научните изследвания и иновациите⁴.
- Частните партньори от промишления и научноизследователския сектор предоставят непарични вноски, като изпълняват дейностите на СП за научни изследвания и иновации, в които са инвестирали свои собствени финансови и човешки ресурси, активи и технологии.
- В някои случаи участващите държави или междуправителствени организации допринасят и финансово за дейностите на СП.
- Както ЕС, така и неговите партньори предоставят равни вноски за финансиране на административните разходи на съвместните предприятия.

14 По предходната МФР за периода 2007—2013 г. съвместните предприятия усвояват около 3,6 млрд. евро, или около 7 % от общия бюджет за 7РП. Тъй като размерът на непаричните вноски, които трябва да бъдат предоставени от партньорите от частния сектор, трябва да бъде най-малко равен по размер на съфинансирането от страна на ЕС, средствата от ЕС в размер на 3,6 млрд. евро привличат около 8,7 млрд. евро за научноизследователски и иновационни проекти по 7РП.

⁴ Съвместното предприятие SESAR е получило финансиране и от програмата „Трансевропейска транспортна мрежа“ (TEN-T) по предходната многогодишна финансова рамка (МФР за периода 2007—2013 г.), а по текущата МФР за периода 2014—2020 г. SESAR и EuroHPC получават допълнително финансиране от Механизма за свързване на Европа (MCE).

15 По текущата МФР за периода 2014—2020 г. съвместните предприятия управляват около 7,7 млрд. евро, или 10 % от общия бюджет за „Хоризонт 2020“. Както е показано на [фигура 4](#), това финансиране от ЕС обаче се очаква да привлече около 19,7 млрд. евро за проекти в областта на научните изследвания и иновациите по частите от „Хоризонт 2020“, които са разпределени за съвместните предприятия, включително преките вноски от участващите държави към ECSEL и EuroHPC.

Фигура 4 — Парични вноски от ЕС за СП и привлечени вноски от други членове по „Хоризонт 2020“

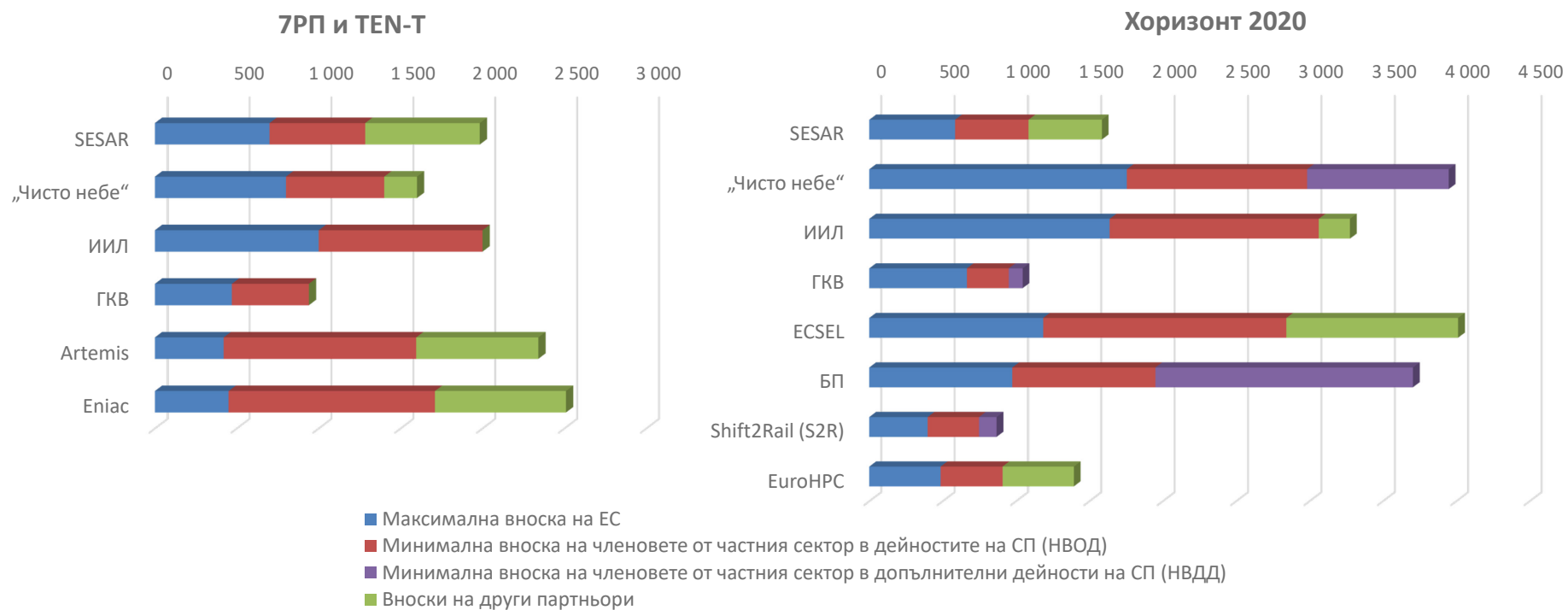

Източник: ЕСП.

16 За 7РП СП е трябвало да гарантират, че вноските на частните членове и тези на другите партньори заедно са поне равни на вноската на ЕС. За „Хоризонт 2020“ съответните учредителни регламенти на СП определят максималния размер на паричната вношка на ЕС, както и минималния размер на непаричните и/или паричните вноски на членовете от частния сектор и другите партньори⁵ по програма „Хоризонт 2020“ за научни изследвания и иновации на СП (вж. [фигура 5](#)).

⁵ В случая на SESAR вноските на партньорите от частния сектор и на Евроконтрол са определени в отделни споразумения.

Фигура 5 — Вноски на членовете за срока на функциониране на съвместните предприятия (в млн. евро)

Източник: ЕСП.

17 По програма „Хоризонт 2020“ има два вида непарични вноски на членовете от частния сектор:

- За всички съвместни предприятия членовете от частния сектор следва да предоставят сума с определен минимален размер за общите разходи за проектите на съвместните предприятия в областта на научните изследвания и иновациите, т.нар. „непарични вноски за оперативни дейности“ (НВОД).
- В случая на четири съвместни предприятия („Чисто небе“, ГКВ, БП и S2R) членовете от частния сектор следва да предоставят също и непарични вноски с определен минимален размер за подкрепа на дейности, които са извън работните планове на съвместните предприятия, но в обхвата на техните цели, т.нар. „непарични вноски за допълнителни дейности“ (НВДД).

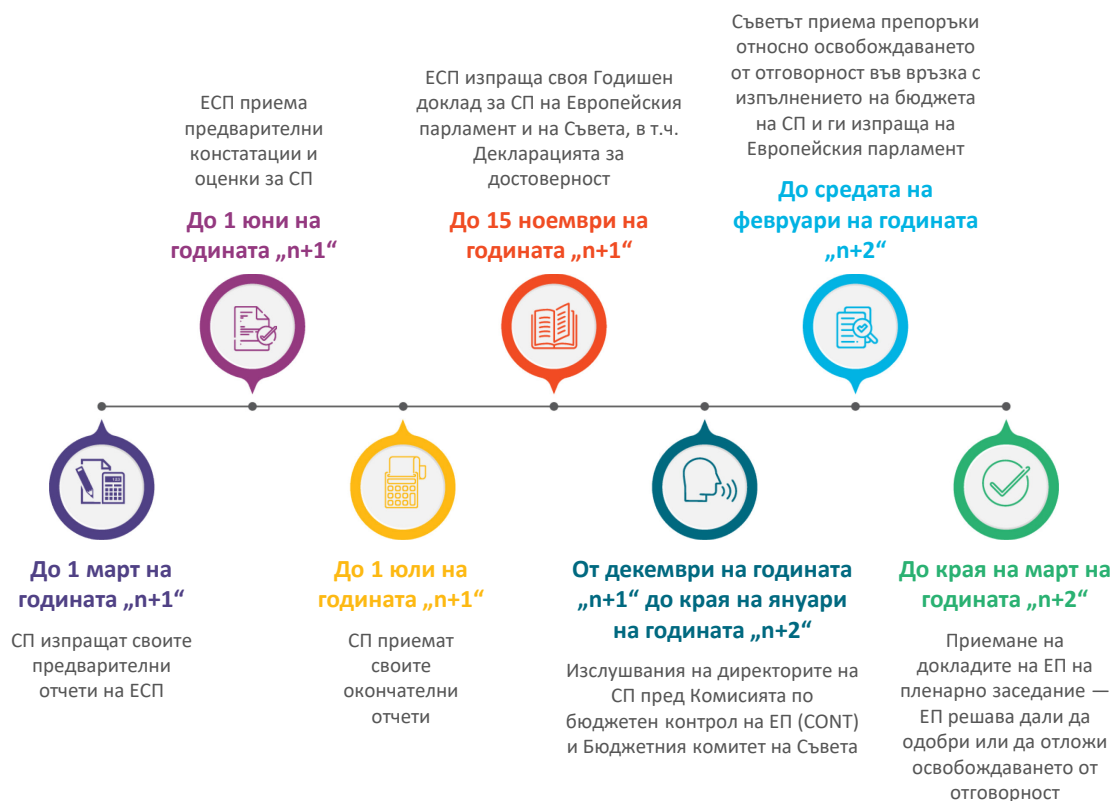
18 За 2020 г. общият бюджет за плащания на всички съвместни предприятия възлиза на 2,3 млрд. евро (2019 г.: 1,9 млрд. евро). За 2020 г. бюджетът за плащания на осемте съвместни предприятия, изпълняващи дейности за научни изследвания и иновации, възлиза на 1,5 млрд. евро (2019 г.: 1,2 млрд. евро) и 0,8 млрд. евро за Съвместно предприятие F4E (2019 г.: 0,7 млрд. евро).

19 В края на 2020 г. в съвместните предприятия в рамките на „Хоризонт 2020“ са ангажирани 241 служители (срочно наети и договорно наети служители) и девет командировани национални експерти (2019 г.: 229 служители и осем командировани национални експерти). В Съвместно предприятие F4E работят 433 служители (длъжностни лица, срочно наети служители и договорно наети служители) и двама командировани национални експерти (2019 г.: 437 служители и двама командировани национални експерти).

Процедура по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета

20 На *фигура 6* е представен графикът на годишната процедура по освобождаване от отговорност във връзка с изпълнението на бюджета.

Фигура 6 — Годишна процедура по освобождаване от отговорност

Източник: ЕСП.

Одит на ЕСП

Мандат на ЕСП и използване на работата на други одитори

21 Съгласно разпоредбите на член 287 от ДФЕС ЕСП извърши одит на отчетите на девет съвместни предприятия (SESAR, „Чисто небе“, ИИЛ, ГКВ, ECSEL, БП, S2R, ЕугоНРС и F4E) за финансовата година, приключила на 31 декември 2020 г., както и на законосъобразността и редовността (съответствието) на операциите, свързани с тези отчети.

22 По отношение на одита на надеждността на отчетите на съвместните предприятия и в съответствие с член 70, параграф 6 и член 71 от финансовия регламент на ЕС Европейската сметна палата основава своето становище на окончателните одитни доклади, изготвени от независимия външен одитор, нает от СП. За всяко съвместно предприятие ЕСП провери качеството на работата на външния одитор за най-податливите на грешки области.

23 За одита на съответствието на свързаните с отчетите плащания ЕСП взе предвид резултатите от последващата работа, извършена от Общата служба за одит (ОСО) на Европейската комисия и нейните договорно наети външни одиторски фирми, във връзка с плащанията на безвъзмездна финансова помощ по 7РП и „Хоризонт 2020“. Освен това ЕСП разгледа резултатите от одитите, които Службата за вътрешен одит на Европейската комисия е извършила през 2020 г по специфичните за СП процеси.

Одитен подход на ЕСП по отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ

24 През 2018 г. и 2019 г. ЕСП извърши преглед, въз основа на извадка, на последващите одити, извършени от ОСО и ангажираните от нея външни одитори. Тези прегледи разкриха трайни слабости в качеството на одита и различия в методологията⁶. Ето защо, по отношение на одита на плащанията на безвъзмездна финансова помощ от СП, ЕСП допълни действията за получаване на увереност от последващия одит с подробен одит при бенефициентите (преки

⁶ Вж. Годишен доклад на ЕСП за 2018 г., глава 5 (точки 5.31—5.34), Годишен доклад на ЕСП за 2019 г., глава 4 (точки 4.28 и 4.29) и Годишен доклад на ЕСП за 2020 г., глава 4 (точки 4.23—4.30).

проверки по същество) за извадка от операции за плащане на СП. Тези операции бяха избрани на случаен принцип (извадка по парична стойност — MUS) от всички междинни и окончателни плащания на безвъзмездна финансова помощ, извършени през 2020 г. от седемте съвместни предприятия, изпълняващи дейности по 7РП и програма „Хоризонт 2020“⁷.

⁷ Съвместно предприятие EuroHPC беше изключено, тъй като през 2020 г. е извършило само плащания за авансово финансиране по своите споразумения за отпускане на безвъзмездна финансова помощ.

Констатации на Европейската сметна палата

Одитни становища без резерви за всички съвместни предприятия...

...относно годишните отчети

25 Европейската сметна палата изрази *одитни становища без резерви* относно годишните отчети на всички съвместни предприятия. ЕСП счита, че тези отчети дават вярна представа във всички съществени аспекти за финансовото състояние на съвместните предприятия към 31 декември 2020 г., както и за резултатите от тяхната дейност и за паричните потоци за приключилата на тази дата финансова година, в съответствие с разпоредбите на приложимите финансови регламенти и счетоводните правила, приети от отговорния счетоводител на Комисията.

...но обръщане на внимание на Съвместното предприятие F4E във връзка с вноската на ЕС за проекта ITER

26 Съвместното предприятие „Термоядрен синтез за енергия“ (F4E) е подобрило значително качеството на информацията в годишните отчети за 2020 г., като е представило разчет (по стойности за 2020 г.) на общите разходи в евро за изпълнение на своите задължения по проекта ITER, а не разчет на бюджетните кредити по ITER. Тези разходи са оценени на 17,97 млрд. евро. В параграфа „Обръщане на внимание“ ЕСП акцентира върху факта, че всяка промяна в ключовите допускания относно оценката и експозицията на риска⁸ може да доведе до значително увеличение на разходите и/или допълнително забавяне на изпълнението на проекта ITER⁹.

⁸ Рисквата експозиция представлява прогнозната стойност на въздействието на риска(рисковете), умножена по вероятността на риска(рисковете), свързан(и) с дадена дейност.

⁹ Параграфът за обръщане на внимание се използва, за да се привлече вниманието към въпрос, който не представлява съществена неточност в отчетите, но е изключително важен за разбирането на тези отчети.

... относно приходите, свързани с отчетите на съвместните предприятия

27 За всички съвместни предприятия Европейската сметна палата изразява *одитно становище без резерви* относно законосъобразността и редовността на свързаните с отчетите приходи за годината, приключила на 31 декември 2020 г. Европейската сметна палата счита, че операциите са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

... относно плащанията, свързани с отчетите на съвместните предприятия

28 За всички съвместни предприятия Европейската сметна палата изразява *одитно становище без резерви* относно законосъобразността и редовността на плащанията, свързани с годишните отчети за годината, приключила на 31 декември 2020 г. Европейската сметна палата счита, че операциите са законосъобразни и редовни във всички съществени аспекти.

...но Европейската сметна палата констатира няколко области, в които е необходимо подобрение

29 Без да противоречи на изразените от нея становища, Европейската сметна палата констатира редица елементи, които имат нужда от подобрение, в областите на бюджетното и финансовото управление, непаричните вноски, рамката за вътрешен контрол и мониторинг на плащанията на безвъзмездна финансова помощ, човешките ресурси, процедурите за обществени поръчки и доброто финансово управление.

Трайни слабости при годишното планиране на плащанията

30 В случая на Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (ЕугоНРС) са извършени значително по-малко авансови плащания от планираното по договори, свързани с придобиването на суперкомпютри и споразумения за отпускане на безвъзмездна финансова помощ. Това е довело до ниска степен на усвояване от около 23 % на оперативния бюджет за плащания. Съвместното предприятие „Електронни компоненти и системи за водещи позиции на Европа“ (ECSEL) е мобилизирано повторно 57,2 млн. евро неизползвани бюджетни кредити за плащания в оперативния бюджет за дейности по „Хоризонт 2020“. СП обаче е успяло да използва само

70 % от тези средства, преди да използва бюджетните кредити за годината. По подобен начин Съвместното предприятие „Чисто небе“ не е използвало повторно за действията бюджет за оперативни плащания за проектите по „Хоризонт 2020“ на стойност около 13 млн. евро, преди да използва бюджетните кредити за плащания за годината.

Съвместните предприятия са изпълнили почти изцяло своите дейности по 7РП и TEN-T, но се сблъскват с предизвикателства при изпълнението на дейностите по програма „Хоризонт 2020“

31 В края на 2020 г. — седмата година от техния десетгодишен период на действие, съвместните предприятия са постигнали различен напредък по отношение на целевите нива за вноските, определени от съответните им учредителни регламенти за дейностите по „Хоризонт 2020“ (МФР за периода 2014—2020 г.). Тези отклонения могат отчасти да се обяснят с различните области на научни изследвания, в които извършват дейност съвместните предприятия. Например Съвместното предприятие „Инициатива за иновативни лекарства“ (ИИЛ) има продължителни проекти поради естеството на научните изследвания и големия мащаб на глобалните консорциуми, които ги изпълняват. Освен това съществува риск равнището на административните ресурси, необходими за своевременното управление на тези средства, да се окаже недостатъчно поради едновременното изпълнение на все по-голям брой проекти от множество програми по МФР. Съвместното предприятие за европейски високопроизводителни изчислителни технологии (EuroHPC), за което 2020 г. е втората година на съществуване, все още не разполага с надеждни процедури за валидиране и сертифициране на непаричните вноски, декларирани от членовете от частния сектор и участващите държави.

32 В *таблица 1* е представен общ преглед на вноските на членовете за дейностите на съвместните предприятия по „Хоризонт 2020“ в края на 2020 г. До края на 2020 г. тези съвместни предприятия са изпълнили средно 62 % от целевите нива за вноските на своите членове, ако се вземат предвид непаричните вноски за допълнителни дейности, и само 54 %, ако те се изключат.

Таблица 1 — Вноски на членовете в рамките на програмата „Хоризонт 2020“ (в млн. евро)

Вноски на членовете (съгласно учредителния регламент на СП и правни решения)				Съвместни предприятия по програмата „Хоризонт 2020“	Вноски на членовете (към 31.12.2020 г.)						
ЕС	НВОД и парични вноски на други членове (1)	НВДД на други членове (2)	Общо		ЕС	Валидирани НВОД	Докладвани невалидирани НВОД	НВДД	Общо	Процент на изпълнение с НВДД	Процент на изпълнение без НВДД
585,0	1 000,0	Няма данни	1 585,0	SESAR 2020	441,6	358,3	93,2	Няма данни	893,1	56 %	56 %
1 755,0	1 228,5	965,3	3 948,8	„Чисто небе 2“	1 451,0	604,4	136,3	1 144,2	3 335,9	84 %	73 %
1 638,0	1 638,0	Няма данни	3 276,0	ИИЛ 2	643,2	380,0	263,0	Няма данни	1 286,2	39 %	39 %
665,0	95,0	285,0	1 045,0	ГКВ 2	498,6	20,6	35,0	1 095,0	1 649,2	158 %	73 %
1 185,0	2 827,5	Няма данни	4 012,5	ECSEL	944,9	574,6	896,5	Няма данни	2 416,0	60 %	60 %
835,0	504,6	2 234,7	3 574,3	БП	603,2	57,8	53,7	929,2	1 643,9	46 %	53 %
398,0	350,0	120,0	868,0	Shift2Rail (S2R)	297,7	131,1	93,1	204,8	726,7	84 %	70 %
536,0	908,0	Няма данни	1 444,0	EuroHPC	190,9	28,9	0,0	Няма данни	219,8	15 %	15 %
7 597,0	8 551,6	3 605,0	19 753,5	Общо	5 071,1	2 155,7	1 570,8	3 373,2	12 170,8	62 %	54 %

(1) Непарични вноски за оперативни дейности на съвместните предприятия

(2) Непарични вноски за други дейности извън работния план на съвместните предприятия

Източник: Данни, предоставени от съвместните предприятия.

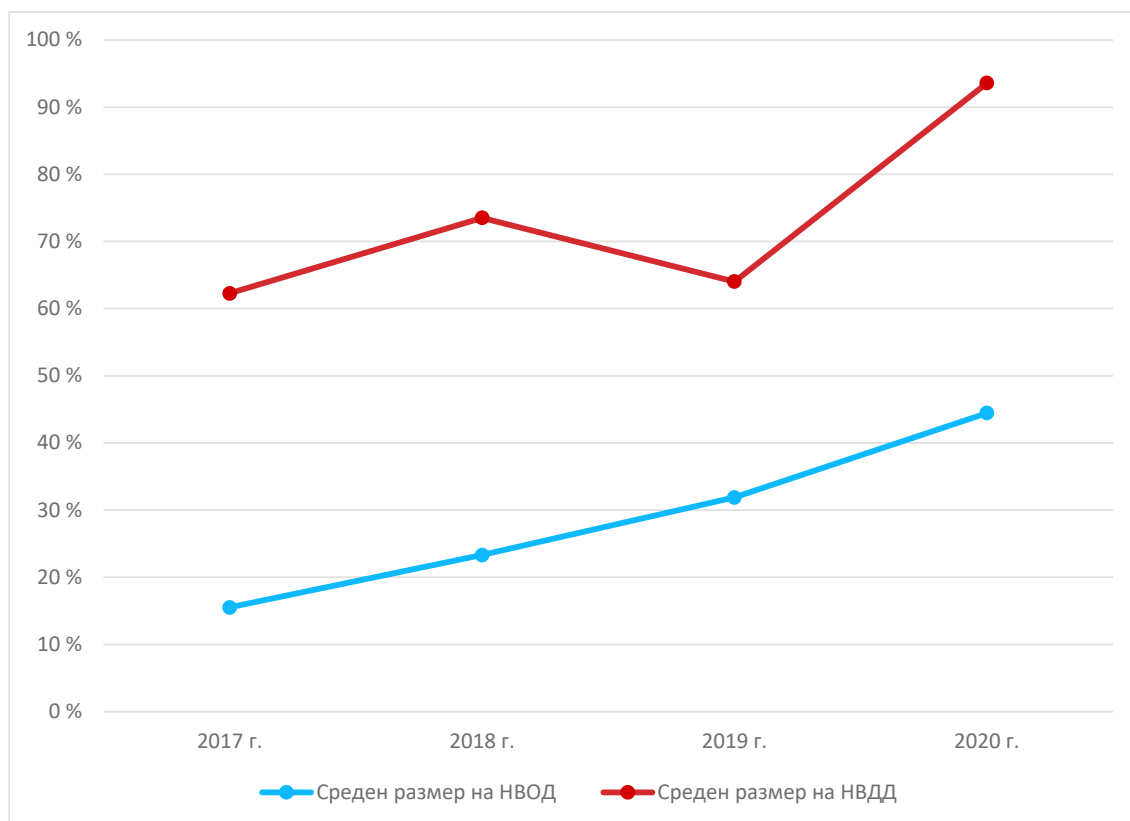
Членовете от частния сектор допринасят значително повече за допълнителни дейности, които не са включени в работните планове на съвместните предприятия

33 Членовете от частния сектор трябва да предоставят различни видове непарични вноски за съвместните предприятия, изпълняващи дейности по „Хоризонт 2020“ (вж. точка **17**).

34 На *фигура 7* е показано развитието на средния размер непарични вноски на членовете от частния сектор за периода 2017—2020 г. Въпреки значителното увеличение и важността на непаричните вноски за допълнителни дейности, няма задължение свързаните с тях вноски да бъдат оповестявани в годишните отчети и поради това те са извън обхвата на одита на ЕСП¹⁰. Следователно съществува риск непаричните вноски за допълнителни дейности да не са напълно съобразени с целите на съвместните предприятия. Този риск обаче се смекчава от процесите на съвместните предприятия за сертифициране на непаричните вноски за допълнителни дейности.

¹⁰ Член 4, параграф 4 от съответните учредителни регламенти на съвместните предприятия.

Фигура 7 — Развитие на непаричните вноски на членовете от частния сектор

Източник: ЕСП въз основа на данни на СП.

По отношение на оперативните разходи съвместните предприятия срещат сериозни пречки при получаването на парични вноски от членовете от частния сектор

35 Що се отнася до Съвместното предприятие „Биотехнологични производства“, общите непарични вноски за допълнителни дейности на членовете от промишления сектор, изчислени в края на 2020 г., са достигнали само около половината от минималната целева сума, определена в учредителния регламент на Съвместното предприятие. Освен това, въпреки специалното изменение на неговия учредителен регламент през 2018 г., с което се дава възможност на членовете от промишления сектор да отчитат своите парични вноски на ниво проекти за поне 182,5 млн. евро, тези членове не са направили никакви допълнителни парични вноски за оперативните разходи на Съвместното предприятие през 2020 г. Това показва, че Съвместното предприятие среща значителни трудности при получаването на такъв принос от членовете от частния сектор и че минималното целево ниво няма да бъде постигнато до края на програма „Хоризонт 2020“. Поради тази причина Европейската комисия

(ГД „Научни изследвания и иновации“) е намалила паричните си вноски в Съвместното предприятие със 140 млн. евро. Това значително намаляване на вноските на членовете е представлявало риск за изпълнението на планираните от СП научни изследвания и иновации по програма „Хоризонт 2020“.

Вече са поети задължения за около 77 % от научноизследователските и иновационни дейности на съвместните предприятия по „Хоризонт 2020“

36 Както е показано в *таблица 2* в края на 2020 г. съвместните предприятия вече са били възложили и/или сключили договори за предоставяне на безвъзмездна финансова помощ, постигайки (средно) 88 % от максималния размер на паричните вноски, налични за съфинансиране на дейностите им по „Хоризонт 2020“. Успоредно с това другите членове са се ангажирали да предоставят непарични вноски за тези проекти (средно) за 68 % от техните целеви нива за непарични вноски за оперативни дейности и оперативни парични вноски, определени в съответните регламенти за учредяване на съвместните предприятия. Това е довело до изчислен среден процент на изпълнение в размер на 77 % от програмата на съвместните предприятия за научноизследователска и иновационна дейност по „Хоризонт 2020“. в края на 2020 г.

Таблица 2 — „Хоризонт 2020“ — поети задължения за вноски на членовете в края на 2020 г. (в млн. евро)

Вноски на членовете за оперативни разходи (съгласно учредителния регламент на СП и правни решения)				Възложени и/или подписани договори и споразумения за безвъзмездна финансова помощ (към 31.12.2020 г.)						
ЕС	НВОД и парични вноски на други членове	Общо	Съвместни предприятия по програма „Хоризонт 2020“	Поети задължения за съфинансиране от ЕС	%	НВОД и парични вноски на други членове (прогнозно изчисление)	%	Общо	Степен на изпълнение на програмата	
555,8	950,0	1 505,8	SESAR 2020	548,2	99 %	573,7	60 %	1 121,9	75 %	
1 716,0	1 189,6	2 905,6	„Чисто небе 2“	1 554,9	91 %	717,6	60 %	2 272,5	78 %	
1 595,4	1 595,4	3 190,8	ИИЛ 2	1 273,7	80 %	1 276,5	80 %	2 550,2	80 %	
646,0	76,0	722,0	ГКВ 2	617,2	96 %	158,6	209 %	775,8	107 %	
1 169,7	2 787,5	3 957,2	ECSEL (1)	1 000,3	86 %	1 943,2	70 %	2 943,5	74 %	
815,8	475,3	1 291,1	БП (2)	717,6	88 %	251,2	53 %	968,8	75 %	
384,5	336,5	721,0	Shift2Rail (S2R)	379,6	99 %	354,0	105 %	733,6	102 %	
426,0	796,0	1 222,0	EuroHPC (1)	331,4	78 %	272,9	34 %	604,3	49 %	
7 309,2	8 206,3	15 515,5	Общо	6 422,9	88 %	5 547,7	68 %	11 970,6	77 %	

(1) Вноските на другите членове включват вноските от участващите държави

(2) целеви нива за вноските на НВОД съгласно договореното в годишните работни планове на СП и намалени оперативни парични вноски

Източник: Данни, предоставени от съвместните предприятия.

Вътрешният контрол по отношение на плащанията на безвъзмездна финансова помощ като цяло е ефективен

37 Съвместните предприятия са въвели надеждни процедури за предварителен контрол въз основа на финансови и оперативни документни проверки. С изключение на Съвместно предприятие EuroHPC, през 2020 г. съвместните предприятия изцяло са приложили новата рамка за вътрешен контрол (РВК) на Комисията, която се основава на 17 принципа за вътрешен контрол. Тези СП са разработили съответни показатели за всички принципи на вътрешния контрол, извършили са годишни самооценки и са подобрили мониторинга на ефективността на своите контролни дейности. Въведената РВК обаче е продължаващ процес, чието качество зависи от непрестанното подобряване на ключовите показатели за контрола на съвместните предприятия и качеството на годишните им самооценки.

38 През 2020 г. само три съвместни предприятия (ИИЛ, ГКВ и ECSEL) все още са извършвали окончателни плащания на безвъзмездна финансова помощ по 7РП. В края на 2020 г. ИИЛ и ГКВ са докладвали процент остатъчни грешки под прага на същественост от 2 % въз основа на резултатите от последващите одити. Що се отнася до ECSEL, значителните различия между методологиите и процедурите, които се използват от националните финансиращи органи на участващите държави, не позволяват изчислението на единен процент остатъчни грешки за плащанията по 7РП. Поради това за тези плащания ЕСП приложи процента остатъчни грешки, определен от ГД „Научни изследвания и иновации“ за цялата 7РП, който в края на 2020 г. е 3,51 %. Като се има предвид ниският процент на плащанията по 7РП през 2020 г. (8,6 %), приема се, че процентът остатъчни грешки за общите оперативни плащания на ECSEL за тази година е под прага на същественост.

39 За плащанията на безвъзмездна финансова помощ по „Хоризонт 2020“ в края на 2020 г. всички съвместни предприятия, изпълняващи проекти по програмата, са докладвали процент остатъчни грешки под прага на същественост от 2 % въз основа на резултатите от последващите одити, извършени от Общата служба за одит (ОСО) на Европейската комисия.

Извършеният от Европейската сметна палата одит на плащанията на безвъзмездна финансова помощ от 2020 г. при бенефициентите разкри трайни системни грешки по отношение на декларираните разходи за персонал

40 По отношение на законосъобразността и редовността на основните операции на съвместните предприятия за плащания на безвъзмездна финансова помощ, резултатите от извършения от ЕСП одит показват, че основният източник на грешки са разходите за персонал и че по-специално МСП са по-засегнати от грешки в сравнение с другите бенефициенти. По-нататъшното рационализиране на правилата на „Хоризонт 2020“ за деклариране на разходи за персонал и намаляването на правната несигурност чрез допълнително използване на опростени варианти на разходите е предпоставка при бъдещите рамкови програми за научни изследвания процентът грешки да се стабилизира под нивото на същественост.

41 Във връзка с плащанията на безвъзмездна финансова помощ през 2020 г. установените основни източници на грешки са:

- използване на неправилен метод за изчисляване на декларираните разходи за персонал;
- използване на часови ставки, които не се базират на приключена финансова година;
- неспазване на горните граници за отработените часове по проекта;
- неоправдана корекция на вече декларирани и приети разходи за персонал през следващия отчетен период;
- разходи, които не са пряко свързани с проекта, декларирани като други преки разходи;
- покупки от друг бенефициент от консорциума, декларирани като други преки разходи; и
- прилагане на неточен обменен курс за преобразуване на декларираните разходи в евро.

Слабости в ИТ приложението на Съвместно предприятие F4E за управление на договори

42 През март 2020 г., в отговор на пандемията от COVID-19, обхватът на локалното ИТ приложение на Съвместно предприятие F4E за управление на договори (DACC), използвано преди това само за управление на измененията на договори, е бил разширен и за управлението на нови договори. Въпреки че тази мярка е позволила на Съвместното предприятие да поддържа непрекъснатост на дейността си, то не е привело своите локални ИТ приложения изцяло в съответствие с вътрешните процеси за делегиране на правомощия. Въпреки че F4E е предприело действия за справяне със ситуацията, остават да бъдат отстранени значителни слабости, като правилното използване на профили с виртуална идентичност и на права и делегирани правомощия за одобряване на поемането на правни задължения. На последно място, не е било извършено валидиране на счетоводната система на F4E след въвеждането на системата DACC.

Недостатъчен законоустановен персонал в съвместните предприятия

43 Недостатъчният брой на щатните служители в съвместните предприятия води до по-засиленото използване на персонал от агенции за временна заетост или договорно наети служители. Това поражда специфични рискове, които биха могли да повлияят отрицателно върху цялостното представяне на съвместните предприятия, като например риск за запазването на ключови компетентности, неясни канали за отчетност и по-ниска продуктивност на персонала. Съвместно предприятие „Чисто небе“ например значително е увеличило съотношението между служителите от агенции за временна заетост и щатните служители от 8 % през 2017 г. на 24 % през 2020 г. за изпълнението на задачи с постоянен характер (напр. сътрудници в правната служба, секретарска поддръжка, сътрудници по комуникацията и по управлението на проекти). Високото равнище на договорно наети служители има тенденция да увеличи значително текучеството на персонала на СП, което допълнително дестабилизира кадровата ситуация.

44 През първата си година на дейност Съвместно предприятие EuroHPC се е съсредоточило основно върху оперативните процеси и задачи. Тъй като необходимостта от служители на ключови административни позиции все още съществува, това представлява риск, свързан със слабости във финансовото и бюджетното управление и управлението на персонала, както и по отношение на процесите на вътрешен контрол за оперативни плащания и непарични вноски.

Освен това високият дял на договорно наетите служители (74 %) може да доведе до значително текучество на персонала в близко бъдеще, което допълнително ще увеличи рисковете за системите на управление на Съвместното предприятие.

Използване на открита процедура за възлагане на обществени поръчки в ситуация на предимство поради по-голяма информираност

45 В ситуация на предимство поради по-голяма информираност съвместните предприятия се насърчават да извършат предварително пазарно проучване на цените и предварителна консултация с други дружества, действащи на пазара, за да позволят по-добра оценка на цената и най-доброто съотношение цена-качество. Например през 2020 г. Съвместно предприятие ГКВ е стартирало открита процедура за възлагане на обществена поръчка за рамков договор, свързан с изпълнението на третата фаза на проект за установяване на схема за сертифициране на водород. Консорциумът, който вече е реализирал първите две фази на проекта и следователно е бил в ситуация на предимство поради по-голяма информираност, е единственият кандидат, който е подал оферта с ценови компонент, близък до максималната прогнозна стойност на договора, определена в тръжните спецификации.

Съвместните предприятия не използват в пълна степен инструмента на Комисията за електронно възлагане на обществени поръчки, а F4E е разработило свой собствен портал

46 Финансовият регламент на ЕС изисква от всички институции и органи на ЕС, в т.ч. съвместните предприятия, да разработват и прилагат решения за предаване, съхранение и обработване на данните, получени в рамките на процедури за възлагане на обществени поръчки, като за тази цел въведат единно „пространство за електронен обмен на данни“ за участниците. Поради тази причина Европейската комисия е в процес на разработване на инструмент за електронно възлагане на обществени поръчки с интегрирания портал за *финансиране и обществени поръчки* и платформата *TED за електронни тръжни процедури*, където всички публикувани оферти са публично достъпни. Решението за електронно възлагане на обществени поръчки вече поддържа открити и ограничени (включително ускорени) процедури, процедури със средна и ниска стойност и извънредни процедури на договаряне за институции и органи на ЕС, включително СП.

47 „Чисто небе“, ГKB и S2R са използвали решението за електронно възлагане на обществени поръчки за своите открити процедури за обществени поръчки през 2020 г.; ИИЛ и SESAR са започнали да го използват в началото на 2021 г. БП и ECSEL обаче не са планирали да използват всички модули на платформата поради малкия брой процедури за обществени поръчки с висока стойност, които възлагат. F4E използва свой собствен инструмент за електронно възлагане на обществени поръчки, който не е напълно синхронизиран с инструмента на Европейската комисия. Бъдещите подобрения на инструмента за електронно възлагане на обществени поръчки на F4E биха могли да доведат до ненужно дублиране на усилията и инвестициите за развитие на Европейската комисия.

През 2020 г. съвместните предприятия са използвали полезни взаимодействия за преодоляване на кризата, предизвикана от COVID-19

48 През 2020 г. ЕСП анализира мерките, предприети от съвместните предприятия за поддържане на непрекъснатост на дейността по време на пандемията от COVID-19 и нейното възможно въздействие върху предоставянето на техните услуги.

Съвместните предприятия са си сътрудничили тясно, за да осигурят непрекъснатост на дейността в условията на пандемията от COVID-19

49 Съвместните предприятия, разположени в Брюксел (SESAR, „Чисто небе“, ИИЛ, ГKB, ECSEL, БП и S2R), до голяма степен са преодолели последиците от пандемията на COVID-19, въпреки малкия си размер и ограничените ресурси, поради тясното си сътрудничество за обща готовност в началото на пандемията през март 2020 г.

50 Тъй като седалищата на „Чисто небе“, ИИЛ, ГKB, ECSEL, БП и S2R се намират в една и съща сграда, те са приели общ план за непрекъснатост на дейността (ПНД) през януари 2019 г., включително общ план за възстановяване на ИТ при бедствия, който е бил тестван през януари и актуализиран през февруари 2020 г. SESAR и F4E са приели свои собствени документи за управление на непрекъснатостта на дейността съответно през 2016 и 2017 г. и са ги актуализирали през 2019 г.

51 Тестовите на общия план за възстановяване на ИТ при бедствия са се фокусирали върху:

- достъпността на местоположението и достъпа до резервен офис;
- наличността на ИТ инфраструктурата (хардуер и софтуер); и
- функционалността на профилите за влизане в системите на ЕС и достъпа до приложения от дистанция.

Резултатите от теста са били анализирани и са били изготвени решения за откритите неизправности.

52 F4E е извършило подобни тестове през март 2020 г., а работата от разстояние е общото правило във всички сгради на F4E (Барселона, Кадараш и Гархинг) от началото на пандемията. Ето защо, още преди избухването на свързаната с COVID-19 пандемия, всички СП са имали актуализиран и официално одобрен план за непрекъснатост на дейността.

СП са координирали своите действия за смекчаване на последиците и са осигурили управлението на дейностите си

53 Директорите на разположените в Брюксел СП са провеждали седмични срещи, за да обсъдят последиците от пандемията, рисковете за операциите и общия подход за тяхното смекчаване. Подобни срещи са били провеждани и от ръководителите на администрации и структури за вътрешен одит. През май 2020 г., за да се гарантира безопасността на служителите, на които се налага да работят в офиса, съвместните предприятия са започнали съвместна обществена поръчка, ръководена от ИИЛ, за закупуване на предпазни средства.

54 На последно място, управителните съвети на съвместните предприятия са се адаптирали бързо към пандемията от COVID-19, като са провеждали дистанционни заседания и са поддържали подобен темп на приемане на решения през 2020 г. като през 2019 г. Броят на заседанията на управителния съвет е останал стабилен — 27 през 2020 г. (2019 г.: 25) и 110 решения на управителния съвет са били взети през 2020 г. (2019 г.: 108).

СП са изпълнили задължението си за полагане на грижи за персонала

55 За да предоставят на служителите си подходяща подкрепа за това как най-добре да се справят с новите предизвикателства, причинени от пандемията от COVID-19, разположените в Брюксел СП са въвели програма за обучение за благосъстояние и устойчивост. През октомври 2020 г. служителите на всички разположени в Брюксел СП са участвали в обучение, озаглавено „Справяне със ситуацията във време на COVID“, иницирано от SESAR и подпомагано от сертифициран професионален инструктор. Обучението е включвало работни сесии, за да позволи на участниците да обменят гледни точки относно условията си на работа. Освен това директорите на СП са организирали редовни онлайн срещи, включително с възможност за въпроси от страна на служителите. Редовността на онлайн срещите е различна според СП и интензивността на пандемията и варира от веднъж седмично до веднъж месечно.

56 За да получат обратна връзка от персонала относно условията на труд по време на пандемията от COVID-19, пет СП (SESAR, „Чисто небе“, ИИЛ, ECSEL и БП) са провели анкети сред служителите между април и ноември 2020 г. Те са се фокусирали най-вече върху два аспекта: условията, свързани с работата, като например наличието и функционирането на ИТ оборудване и поддръжка, предоставена от ръководството, и личният опит, свързан с ограничителните мерки (напр. ниво на взаимодействие с колеги и нива на стрес в контекста на измененото работно натоварване и др.). Резултатите от анкетите показват, че повечето служители на СП са доволни от ръководството и предоставената от него подкрепа и не са се сблъскали със значителни ИТ проблеми, като същевременно оценяват като висока ефективността на процедурата за осигуряване на непрекъснатост на дейността.

...и това е допринесли за стабилна кадрова ситуация по време на кризата

57 Пандемията от COVID-19 не е имала измерими последици върху броя на служителите на СП или нивата на незаети работни места. Намиращите се в Брюксел СП понастоящем прилагат Плана за действие на Комисията за постепенно завръщане в офисите.

Въпреки пандемията от COVID-19, СП са осигурили отпускането на безвъзмездна финансова помощ...

58 Въпреки трудната ситуация, бюджетните задължения на съвместните предприятия по „Хоризонт 2020“ по споразуменията за отпускане на безвъзмездна финансова помощ са останали на стабилно ниво от 889,2 млн. евро през 2020 г. (2019 г.: 855,6 млн. евро). Съвместно предприятие F4E е поддържало оперативните дейности по възлагане на обществени поръчки в съответно темпо, а бюджетните му кредити за поемане на задължения за оперативни договори са се увеличили от 670,5 млн. евро през 2019 г. на 826,1 млн. евро през 2020 г.

59 Съвместно предприятие ИИЛ е допринесло значително за координираните от Комисията общи европейски ответни действия във връзка с предизвиканата от COVID-19 пандемия. То е преразпределило 45 млн. евро от бюджета си за 2020 г. за бърза покана за представяне на предложения, стартирана през март 2020 г. и имаща за цел разработването на терапевтични средства и диагностика за борба с коронавирусните инфекции. Допълнителни средства от Комисията по „Хоризонт 2020“ са увеличили сумата на поканата до 72 млн. евро. Получени са били над 140 предложения, които са били оценени дистанционно и в рекордно кратко време в съответствие със значителните изменения в обичайния процес на оценяване на поканите на СП. Осем проекта (три за лечение и пет за диагностика), мобилизиращи над 115 млн. евро, са били избрани за отпускане на безвъзмездна финансова помощ и тяхното изпълнение е започнало преди лятото на 2020 г.

60 Освен това за съвместните предприятия, изпълняващи действия по програма „Хоризонт 2020“, средният срок за отпускане на безвъзмездна финансова помощ (TTG), който представлява времето от крайния срок за подаване на предложения до подписването на споразуменията за отпускане на безвъзмездни средства, е останал непроменен — средно 220 дни през 2020 г. (2019 г.: 221 дни)¹¹. Това е доста по-малко от максимално допустимия период от осем месеца или около 240 дни, посочен в правилата за участие в програмата „Хоризонт 2020“. Този резултат се обяснява главно със значителните усилия на СП да прилагат навреме подходящите процедури за дистанционна оценка на предложенията от външни експерти.

¹¹ Данните отчитат всички покани на СП за представяне на предложения по „Хоризонт 2020“, публикувани през година N-1 със съответните им споразумения за безвъзмездна финансова помощ, подписани през година N.

...и плащанията към техните бенефициенти

61 През 2020 г. съвместните предприятия по „Хоризонт 2020“ и F4E са запазили нивото на плащанията за оперативните си дейности в рамките на динамиката от последните четири години. За съвместните предприятия по „Хоризонт 2020“ общите плащания за оперативни дейности само леко са намалели от 847,1 млн. евро през 2019 г. до 827,8 млн. евро през 2020 г. За Съвместно предприятие F4E оперативните плащания по договори са се увеличили от 681,3 млн. евро през 2019 г. на 741,1 млн. евро през 2020 г.

62 Въпреки предизвикателствата при поддържането на процесите на вътрешен контрол в условия на работа от разстояние, особено по отношение на оперативните междинни и окончателни плащания на безвъзмездна финансова помощ и сложните договорни плащания, броят на забавените плащания е бил намален от средно 8 % през 2019 г. до средно 6 % през 2020 г.

Дейностите на Съвместно предприятие F4E за проекта ITER са били забавени

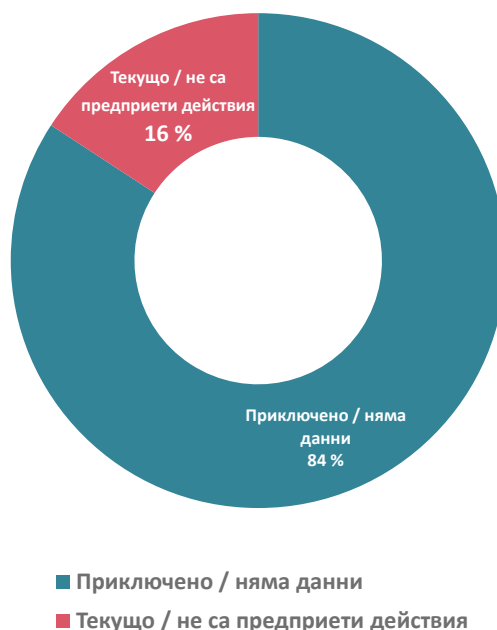
63 Съвместно предприятие F4E е съобщило, че много от неговите доставчици са засегнати от пандемията от COVID-19 и свързаните с нея ограничения. Съвместното предприятие е изчислило, че в края на 2020 г. пандемията е причинила забавяния от до четири месеца за някои доставки, което е довело до увеличение на разходите с около 47 млн. евро (по стойности от 2008 г.) по отношение на приноса на F4E по проекта ITER.

64 През октомври 2020 г. Комисията е провела онлайн проучване, за да разбере последиците от пандемията от COVID-19 върху дружествата, които участват в проекта ITER. Две трети от респондентите са посочили, че пандемията е оказала отрицателно въздействие, като например забавяне на дейността (70 %) и намалено търсене с отрицателни финансови последици (50 %). От друга страна, 31 % от анкетираните са изразили съгласие, че участието им в проекта ITER е направило дружеството им по-устойчиво на последиците от кризата.

Проследяване на действията във връзка с одитните констатации от предходни години

65 В повечето случаи съвместните предприятия са предприели корективни действия за изпълнение на констатациите и оценките, както и коментарите, отправени в предишни специфични годишни доклади на ЕСП. *Фигура 8* показва, че по отношение на 19-те констатации и оценки, по които все още не са били предприети действия в края на 2019 г., са били предприети корективни мерки през 2020 г., така че 16 констатации (84 %) са били изпълнени, а други три (16 %) са били в процес на изпълнение или все още не са били предприети действия по тях в края на 2020 г.¹²

Фигура 8 — Действия на съвместните предприятия във връзка с констатации и оценки от предходни години

Източник: ЕСП.

¹² Бележка: По отношение на SESAR, „Чисто небе“, ИИЛ, ГКВ, ECSEL и S2R всички предходни констатации и оценки са били приключени, тъй като в рамките на одита през 2020 г. съвместните предприятия са предприели корективни действия. За EuroNPS 2020 г. е била първата година на одит.

Други одити и прегледи, свързани със съвместните предприятия

66 Освен годишния доклад от одита на годишните отчети на съвместните предприятия, през 2020 г. ЕСП изготви и специални доклади и прегледи, свързани със съвместните предприятия (вж. [фигура 9](#)).

Фигура 9 — Одитни резултати от други актуални публикации на ЕСП, свързани със съвместните предприятия

ЕСП, Преглед № 1/2021

„Първоначалният принос на ЕС към мерките на общественото здравеопазване за борба с COVID-19“

На 11 март 2020 г. Световната здравна организация класифицира COVID-19 като пандемия. В Договора за функционирането на Европейския съюз на ЕС се възлага само подпомагане и координираща роля в областта на общественото здраве, което остава основна компетентност на държавите членки.

ЕСП прегледа първоначалните действия на ЕС в отговор на пандемичните мерки, приети в периода от 3 януари до 30 юни 2020 г., като се съсредоточи върху използването на рамката на ЕС за справяне с трансграничните заплахи за здравето, допълнителните действия на ЕС, предприети в подкрепа на осигуряването на медицински доставки, предпазните средства и подкрепата на ЕС за разработването на тестове и ваксини за COVID-19.

Комисията е насърчила обмена на информация между държавите-членки и е подкрепила действия като проучвания за COVID-19 и споразумения за закупуване на ваксини. Съвместно предприятие „Инициатива за иновативни лекарства“ (ИИЛ) е обявило и покана, свързана с тестване и лечение на коронавирус.

ЕСП подчерта някои предизвикателства, пред които е бил изправен ЕС, подкрепяйки държавите членки в действията им за борба COVID-19, като например създаване на подходяща рамка за трансгранични заплахи за здравето, улесняване на осигуряването на подходящи доставки и подпомагане на разработването на ваксини.

Подробностите относно одитните заключения, съответните препоръки и отговорите на одитирания обект могат да се намерят на уебсайта на ЕСП eca.europa.eu.

Източник: ЕСП.

ЕСП, Специален доклад № 19/2020

„Цифровизация на промишлеността в ЕС — амбициозна инициатива, чийто успех зависи от непрекъснатите усилия на ЕС, националните правителства и предприятията“

Въпреки че цифровата трансформация е от съществено значение за много предприятия от ЕС, които искат да останат конкурентоспособни, те не се възползват изцяло от модерните технологии за иновации. В този контекст през 2016 г. Комисията е стартирала инициативата за цифровизация на промишлеността в ЕС, целяща да засили конкурентоспособността на ЕС в областта на цифровите технологии.

ЕСП провери доколко ефективно е действал ЕС в подкрепа на националните стратегии за цифровизация на промишлеността и центровете за цифрови иновации, както и дали Комисията и държавите членки са приложили по ефективен начин стратегията за цифровизация на промишлеността в ЕС.

ЕСП установи, че стратегията на Комисията за цифровизацията на промишлеността в ЕС е поставена на солидна основа и се подкрепя от държавите членки, но не съдържа информация относно очакваните крайни ефекти, показателите за резултатите и целевите нива. Това допълнително е затруднило Комисията и държавите членки да насочват по-добре дейността си и максимално да увеличат своята роля. Освен това държавите членки не са били насърчавани да разпределят в инициативата финансовите средства по ЕСИ.

ЕСП препоръчва Комисията да предложи своята подкрепа на държавите членки с цел идентифициране на техните пропуски във финансирането, подобряване на мониторинга и предприемане на допълнителни действия за постигане на подходящите нива на широколентова свързаност.

Подробностите относно одитните заключения, съответните препоръки и отговорите на одитирания обект могат да се намерят на уебсайта на ЕСП eca.europa.eu.

ЕСП, Специален доклад № 2/2020

„Инструментът за МСП в действие — ефективна и иновативна програма, изправена пред предизвикателства“

Инструментът за МСП е създаден по линия на рамковата програма за научни изследвания „Хоризонт 2020“ за подпомагане на иновациите в малките и средните предприятия (МСП). Целта му е да се развива и оползотворява потенциалът на МСП чрез запълване на празнината във финансирането на високорискови проекти на ранен етап и да се увеличи търговското използване от частния сектор на резултатите от научните изследвания. Той е насочен към иновативни МСП в ЕС и 16 асоциирани страни. С общ бюджет от 3 млрд. евро за периода 2014—2020 г. инструментът предоставя безвъзмездна финансова помощ на предприятия с висок потенциал.

ЕСП провери дали инструментът е бил насочен към правилния вид МСП; дали е постигнал широко географско покритие; дали процедурата за подбор е била ефективна; и дали Комисията е наблюдавала прилагането на инструмента по подходящ начин.

ЕСП установи, че инструментът предоставя ефективна подкрепа на МСП при разработването на техните иновативни проекти, но констатира също, че има риск с инструмента да се финансират някои МСП, които биха могли да се финансират от пазара. Беше установено също, че участието в инструмента се различава значително между отделните държави, както и че повторното представяне на неуспешни предложения създава все по-голяма тежест за ресурсите за управление и оценка, без да води до добавена стойност.

Подробностите относно одитните заключения, съответните препоръки и отговорите на одитирания обект могат да се намерят на уебсайта на ЕСП eca.europa.eu.

ВТОРСКИ ПРАВА

© Европейски съюз, 2021 г.

Политиката на Европейската сметна палата (ЕСП) във връзка с повторната употреба на информация се изпълнява чрез [Решение № 6-2019 на Европейската сметна палата](#) относно политиката за свободно достъпни данни и повторната употреба на документи.

Освен ако не е посочено друго (напр. в отделни известия за авторските права), съдържанието на информацията на ЕСП, притежавана от ЕС, е лицензирано в рамките на лиценза по програма „[Creative Commons Attribution 4.0 International](#)“ (CC BY 4.0). Това означава, че повторното използване е позволено, при условие че са посочени първоначалните източници и извършените промени. Лицето, което използва информацията повторно, следва да не изменя първоначалния смисъл или послание на документа. Европейската сметна палата не носи отговорност за последствия, възникнали в резултат на повторното използване.

Уреждането на допълнителни права в случаите, когато дадено съдържание изобразява разпознаваеми частни лица, например на снимки на персонала на ЕСП или фотографии, включващи трети страни, е Ваша отговорност. В случаите, когато е получено разрешение, то отменя горепосоченото общо разрешение и ясно посочва всички ограничения при употребата.

За да използвате или възпроизвеждате съдържание, което не е собственост на ЕС, възможно е да трябва да поискате разрешение директно от носителите на авторските права.

Софтуер или документи, обхванати от правата на индустриална собственост, като патенти, търговски марки, регистрирани дизайни, лого и наименования, са изключени от политиката на ЕСП за повторна употреба и не са преотстъпени на Вас.

Всички уебстраници на институциите на Европейския съюз, включени в домейна europa.eu, съдържат препратки към уебстраниците на трети страни. Тъй като ЕСП не контролира тяхното съдържание, моля, запознайте се с тяхната политика за поверителност на данните и с политиката за авторските права.

Използване на логото на Европейската сметна палата

Логото на Европейска сметна палата не може да се използва без предварително разрешение от нейна страна.

ЕВРОПЕЙСКА
СМЕТНА
ПАЛАТА

Служба за публикации
на Европейския съюз